

Lietuvos Respublikos Seimo žmogaus teisių komitetui
Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius
znteiskt@lrs.lt

Siunčiama tik el. paštu

Nr. LŽTC-2021-04-26/01

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSIRINKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-317 2 IR 7
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-766,
SUSIRINKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-317 6, 7 IR 12 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIVP-819 IR SUSIRINKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-317 6, 7 STRAIPSNIŲ
IR II SKYRIAUS PAVADINIMO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1328**

2022-04-26

Vilnius

Lietuvos žmogaus teisių centras (toliau – Centras), susipažinęs su Lietuvos Respublikos susirinkimų įstatymo Nr. I-317 pakeitimo įstatymo projektais Nr. XIVP-766, Nr. XIVP-819, Nr. XIVP-1328, teikia pastabas ir pasiūlymus šiems projektams.

Pozityviai vertiname pastangas tobulinti Susirinkimų įstatymą. Pastaraisiais metais stebimos ribojimo tendencijos, savivaldybės tarnautojų piktnaudžiavimas susirinkimų derinimo procedūra neramina dėl itin formalistinio požiūrio skiriamos baudos neramina, o įstatymuose numatytų susirinkimų laisvės apribojimo pagrindų taikymas praktikoje tam tikrais atvejais kelia susirūpinimą. Vis dėlto, Centro manymu, ne visi Seimo žmogaus teisių komitete svarstomi pasiūlymai atitinka žmogaus teisių standartus bei tarptautinę praktiką.

1. Dėl Lietuvos Respublikos susirinkimų įstatymo Nr. I-317 2 ir 7 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIVP-766

Susipažinę su Seimo narių Andriaus Kupčinsko ir Pauliaus Saudargo registruotu projektu Nr. XIVP-766, kuris praplėstų įstatyme numatytą derinančių institucijų sąrašą, suteikiant teisę susirinkimo derinimo procese dalyvauti institucijų atstovams, jei susirinkimas organizuojamas tokių institucijų prieigose, matome galimą grėsmę tinkamam susirinkimų laisvės įgyvendinimui. Centro požiūriu, toks įstatymo pakeitimas suteiktų galimybę institucijoms neproporcingai riboti asmenų teisę rinktis į taikius susirinkimus arba neproporcingai padidintų organizatorių našta juos organizuojant. Žmogaus teisių požiūriu

tokį siūlymą laikome pavojingu precedentu, todėl iš esmės nesutinkame su siūlomais įstatymo pakeitimais.

Pažymėtina, jog valstybė turi pareigą užtikrinti visuomenės saugumą, tačiau tai negali tapti papildoma našta taikių susirinkimų organizatoriams bei kliūtimi į susirinkimų laisvės įgyvendinimą. Taikių susirinkimų laisvės esminis tikslas yra apsaugoti asmenį nuo savavališko valdžios organų įsikišimo įgyvendinant šią teisę. Kaip yra išaiškinusi Europos Žmogaus Teisių Komisija 1980 m. byloje *Christians against Racism and Fascism v. the United Kingdom*, Nr. 8440/78, valstybė turi ne tik susilaikyti nuo nepagrįstų netiesioginių šios laisvės suvaržymų taikymo, bet ir užtikrinti efektyvų naudojimąsi šia teise. Centro požiūriu, priėmus įstatymo projektą Nr. XIVP-766 tai pasiekti būtų sudėtinga.

Siekiant išvengti 2021 m. rugpjūtį vykusių antivalstybinių įvykių prie Lietuvos Respublikos Seimo, siūlytume apsvarstyti įstatymu įpareigoti savivaldybę, kurios teritorijoje vyksta susirinkimas, informuoti institucijų atstovus, o ne įtraukti institucijų atstovus į susirinkimo derinimo procesą.

2. Dėl Lietuvos Respublikos susirinkimų įstatymo Nr. I-317 7 ir 12 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIVP-819

Europos komisijos „Demokratija per teisę“ (Venecijos komisija) [gairėse](#) dėl taikių susirinkimų laisvės yra pažymėta, jog pranešimas apie susirinkimą neturėtų tapti leidimo organizuoti renginį išdavimu. Pozityviai vertiname ketinimą keisti susirinkimo derinimo procedūrą, atsisakant *de facto* leidimo išdavimo procedūros.

Atsižvelgiant į tai, jog dabartinė susirinkimo derinimo procedūra pastaraisiais metais suteikė galimybę savivaldybių tarnautojams piktnaudžiauti jiems suteikta teise nederinti susirinkimų, iš esmės Seimo nario V. Bako įstatymo projektą Nr. XIVP-819 palaikome. Vis dėlto pažymime, jog nepaisant to, kad principinė idėja žmogaus teisių požiūriu yra tinkama, praktinius įgyvendinimo aspektus turėtų įvertinti atskirų sričių ekspertai ir specialistai.

3. Dėl Lietuvos Respublikos susirinkimų įstatymo Nr. I-317 6, 7 straipsnių ir II skyriaus pavadinimo pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1328

Susipažinus su Seimo nario Raimundo Lopatos registruotu pasiūlymu Nr. XIVP-1238, kyla abejonių, ar prailginus pranešimo apie susirinkimą terminą nebus neproporcingai ribojamas susirinkimų laisvės įgyvendinimas.

Venecijos komisijos [gairėse](#) dėl taikių susirinkimų laisvės yra pabrėžiama, jog išankstinio įspėjimo apie susirinkimą reikalavimas yra *de facto* kišimasis į susirinkimų laisvės įgyvendinimą, todėl bet koks reikalavimas turėtų būti nustatytas įstatymu, būti proporcingas ir būtinas.

Suprantame, jog įstatymo projektu siekiama panaikinti teisinio netikrumo būseną, kurią nulemia į teismą persikėlę ginčai, tačiau manytina, jog neigiamas poveikis susirinkimų laisvės įgyvendinimui bus didesnis nei įstatymo pakeitimu siekiamas rezultatas. Atkreiptinas dėmesys, jog į teismą persikelia tik pavieniai ir rezonansiniai atvejai. Be to, svarbu pažymėti, jog teismai gali taikyti reikalavimo užtikrinimo priemones, kas leistų susirinkimams vykti teisėtai, o ginčą sprendžiantis teismo sprendimas pasitarnautų kaip precedentas ateityje.

Priešingai nei Seimo narys, Centras siūlo svarstyti idėją trumpinti esamus pranešimo apie susirinkimą terminus, atsižvelgiant į tai, jog daugelis susirinkimų vyksta kaip spontaniškas atsakas į tam tikrus įvykius ar politinius kontekstus.

Lietuvos žmogaus teisių centro direktorė
Jūratė Juškaitė

